

Prof. Dr. Oktay UYGUN
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

DEVLET TEORİSİ

İÇİNDEKİLER

İçindekiler	V
-------------------	---

Giriş Bölümü TEMEL KAVRAMLAR

İktidar	2
Otorite	2
Siyasal İktidar	3
Meşruiyet	7
Devlet	8
Egemenlik	9

Birinci Bölüm DEVLETİN KÖKENİ

I- DEVLET ÖNCESİ TOPLUMLAR	11
A- İlkel Toplumda Siyasal İktidarın Niteliği	13
İlkel Toplumunu Eksikleriyle Tanımlamak!	14
Pazardan Yoksunluk!	15
Tartışma Konusu 1	
İlkellik ve Uygarlık Üzerine	16
Yazıdan Yoksunluk!	17
Devletten Yoksunluk!	17
Tarihten Yoksunluk!	20

	Tartışma Konusu 2	
	İlkel Toplumda Önderin Gücü	21
B-	İlkel Toplumda Eşitliğin Korunması	23
	İnsan Vücuduna Kazınan Yasa	24
	Özel Mülkiyet Yasağı, Potlaç, Mübadele	26
	Nüfusun Dengede Tutulması	28
	Anaerkillik, Anasoyluluk ve Kadının Statüsü.....	32
	Tartışma Konusu 3	
	Siyasal İktidarın Cinsiyeti	35
II-	İLKEL TOPLUMDAN DEVLETLİ TOPLUMA GEÇİŞ	37
A-	Devletin Ortaya Çıkışı: Dış Etkenler	39
	Fetih Teorisi ve Mezopotamya'da Devletin Doğuşu	40
	Fetih Teorisi ve İnkı Uygırlığı.....	43
	Hidrolik Tuzak.....	45
	Tartışma Konusu 4	
	İlkel Toplumun Devletleşme Sürecinde Savaşçı ve Barışçı İlişkiler	
B-	Devletin Ortaya Çıkışı: İç Etkenler	46
1-	Dini Etkenler ve Pierre Clastres	47
	Marksist Devlet Teorisine Eleştiri.....	47
	Ormanın Peygamberleri.....	49
	Maya Uygırlığı Bir İstisna mı?.....	52
2-	Ekonomik Etkenler ve Marvin Harris.....	54
	Solomon Adalarında Büyük Adamlık Kurumu	54
	Trobriand Adalarında Büyük Adamlık Kurumu	55
	Bunyoro Topluluğında Büyük Adamlık Kurumu	56
C-	Devletin Kuruluşuna Yol Açan Etkenlerin Değerlendirilmesi	57
	Tartışma Konusu 5	
	Mezopotamya: İlk Kentler, İlk Devletler	59

İkinci Bölüm KENT DEVLETİ

I-	ŞEFLİKLERDEN KENT DEVLETİNE GEÇİŞ.....	61
II-	İLK KENT DEVLETLERİ	63

III-	İLK İMPARATORLUK.....	67
	Tartışma Konusu 6	
	Sümer Kent Devletlerinin Niteliği.....	69
IV-	ESKİ YUNAN UYGARLIĞINDA KENT DEVLETLERİ	71
V-	YUNAN KENT DEVLETLERİ VE DOĞRUDAN DEMOKRASİ.....	74
	A- İlk Demokratik Reformlar	75
	B- Atina Demokrasisinin Kurumları.....	79
	1- Yasama: Halk Meclisi (Ekklesia)	79
	2- Yürütme: Beşyüzler Konseyi	82
	3- Yargı: Halk Mahkemesi (Dikasterion).....	84
	Tartışma Konusu 7	
	Sokrates'in Yargılanması.....	88
VI-	ATİNA DEMOKRASİSİNİN GERÇEKLEŞTİĞİ KOŞULLAR	90
	A- Küçük Ölçekli Bir Devlet.....	90
	B- Yüz Yüze Toplum	91
	C- Türdeş Sosyal Yapı.....	92
VII-	ATİNA DEMOKRASİSİNDE KİŞİSEL ÖZGÜRLÜKLER	93
	A- İfade Özgürlüğü	93
	B- İnanç Özgürlüğü.....	97
	C- Kişi Güvenliği ve Kişi Dokunulmazlığı.....	100
	D- Mülkiyet Hakkı ve Konut Dokunulmazlığı.....	100
VIII-	ATİNA'DA YURTTAŞLIK STATÜSÜ VE YURTTAŞLIK BİLİNCİ.....	101
	A- Sitenin Bağımsızlığı	101
	B- Siyasal Yaşama Aktif Katılım	102
	Devletsiz Demokrasi.....	104
	Bir Yaşam Biçimi Olarak Demokrasi.....	105
	C- Atina'da Kölelik.....	108
	D- Amatör Siyaset.....	110
IX-	ATİNA'DA MUHALİF SİYASAL DÜŞÜNCE.....	112
	A- Radikal Muhalefet: Platon.....	112
	Platon'un Toplum ve Devlet Anlayışı	114
	Platon'un Adalet Anlayışı.....	116
	Platon'da Mülkiyet ve Aile	117
	Platon'da Kadın – Erkek Eşitliği	118

	Kölelik	118
	Tartışma Konusu 8	
	İyi ile Kötünün Çelişkisi.....	120
B-	İlimli Muhalefet: Aristoteles.....	121
	Aristoteles'in İnsan, Toplum ve Devlet Anlayışı	123
	Aristoteles'e Göre Yönetimlerin Değişme Nedenleri	125
	Aristoteles'e Göre En İyi Yönetim	125
	Eşitsizliklerin Meşrulaştırılması	128
	Aristoteles'in Adalet Anlayışı	129
X-	YUNAN KENT DEVLETLERİNİN ÇÖKÜŞÜ	130
	Epikürizm.....	130
	Stoisizm.....	131
XI-	ROMA'DA SİYASAL DÜŞÜNCE	133
	Polybios.....	134
	Marcus Tullius Cicero.....	134
	Tartışma Konusu 9	
	Roma'nın Başarıları.....	135
XII-	İMPARATORLUK BİR GLOBAL TOPLUM MUDUR?	136
	İmparatorluk ve Devlet.....	137
	İmparatorluk, Hegemonya, Konfederasyon.....	138

Üçüncü Bölüm FEODAL DEVLET

I-	FEODAL TOPLUM	144
	Feodal Beylerin Kökeni	145
	Serflerin Kökeni.....	146
II-	FEODAL İKTİDAR.....	146
	İktidarın Bölünmesi.....	147
	Hıristiyanlık	149
III-	TEOKRATİK İKTİDAR ANLAYIŞI	151
A-	Tanrı Devleti: Aziz Agustinus	151
B-	Tanrısal Yasaların Üstünlüğü: Aquino'lu Thomas.....	152

	Tartışma Konusu 10	
	Katolik Kilisesi'nin Gücü	154
IV-	LAİK İKTİDAR ANLAYIŞI	156
A-	İnsan Yapımı Yasaların Üstünlüğü: Padova'lı Marsilius	156
B-	İktidarın Kökenine İlişkin İlk Bilimsel Teori:	
	İbni Haldun.....	159
1-	Siyasal İktidarın Kökeni.....	161
2-	Soy Dayanışması (Asabiyet).....	162
	Evrensel Bir Sosyal Yasa	162
	Dayanışma Biçimleri	164
	Soy Dayanışması ve Devletin Kuruluşu.....	165
	Soy Dayanışmasının Niteliği	166
3-	Dönemler Kuramı (Tavırlar Teorisi)	167
4-	Dönemler Kuramının Eleştirisi	169
	Organisizm.....	169
	Fatalizm (Kadercilik).....	171
	Pesimizm (Kötümserlik)	173
	Tartışma Konusu 11	
	Yakın Tarihimize İbni Haldun'un Gözüyle Bakmak	176

Dördüncü Bölüm ULUS DEVLET

I-	EGEMEN İKTİDARIN DOĞUŞU	179
A-	Laik İktidar: Nicola Machiavelli	181
	İtalya'nın Ulusal Birliği.....	182
	İktidarın Kaynağı.....	184
	İktidarın Meşruiyeti.....	185
	Tartışma Konusu 12	
	Monarşik Yönetimin Büyüsü.....	187
B-	Egemen İktidar: Jean Bodin.....	189
	Egemen Devletin Özellikleri	190
	Bodin'in Egemenlik Anlayışının Sonuçları	196
C-	Yeni Bir Meşruiyet Anlayışı: Thomas Hobbes	196

	Hobbes ve Doğa Durumu	198
	Hobbes ve Toplum Sözleşmesi	200
	Toplum Sözleşmesinin Sonuçları ve Yönetim Biçimleri	202
	Hobbes'un Doğal Haklar ve Adalet Anlayışı	203
	Hobbes'a Göre İktidarın Sınırı: Yaşam Hakkı	205
	Tartışma Konusu 13	
	Hobbes'un Leviathan'ı ve 20. Yüzyıl Diktatörlükleri	208
	Tartışma Konusu 14	
	Thomas Hobbes'un Eleştirisi	209
II-	EGEMEN İKTİDARIN SINIRLANMASI	210
A-	Doğal Haklar Teorisi: John Locke.....	211
	İktidarın Kaynağı.....	212
	Doğa Durumu ve Toplum Sözleşmesi.....	213
	İktidarın Sınırı ve Direnme Hakkı	215
	Yönetim Biçimleri ve Mutlak İktidar	217
	Locke ve Kuvvetler Ayrılığı İlkesi	218
	Mülkiyet Hakkı	219
	Tartışma Konusu 15	
	Mülkiyet Hakkının Kökeni.....	221
B-	Kuvvetler Ayrılığı İlkesi: Charles Louis Montesquieu.....	225
	Yönetim Biçimleri ve Dayandıkları İlkeler	227
	Kuvvetler Ayrılığı İlkesi.....	229
III-	EGEMEN İKTİDARIN DEMOKRATİKLEŞMESİ	230
A-	Halk Egemenliği: Jean-Jacques Rousseau.....	230
	Toplum Sözleşmesi	232
	Genel İrade: Yanılmaz Bir İçgüdü	234
	Rousseau'nun Yasa Anlayışı.....	237
B-	Çoğunluğun Despotizmi Tehlikesi ve Rousseau.....	238
	Kuvvetler Birliği mi? Kuvvetler Ayrılığı mı?	241
	Rousseau'da Yönetim Biçimleri	244
	Rousseau ve Doğal Haklar Teorisi	246
C-	Toplum Sözleşmesi'nin Ulus Devlete Uygulanabilirliği	247
	Tartışma Konusu 16	
	Çoğunluğun Despotizmi	250

IV- EGEMEN İKTİDARIN BÖLÜNMESİ:	
FEDERAL DEVLET	252
A- Federal Devlet ve Egemenliğin Bölünmezliği İlkesi.....	253
B- Klâsik Egemenlik Anlayışının Aşılması	256
C- Federal Devlet ve Çağdaş Egemenlik Anlayışı.....	259
D- ABD'nin Kuruluşunda Egemenlik Tartışması	262
E- Egemenlik Atomunun Bölünmesi.....	264
Federal Hukuk Üstün müdür?	268
Egemenlik Kaynağında Bölünmüş müdür?	270
F- Bölgeci Devlet	273
1- İtalya.....	273
2- İspanya	275
3- Fransa.....	278
G- Bölgeci Devlet ve Federal Devletin Karşılaştırılması.....	279
H- Federal Devlet ve Konfederasyonun Karşılaştırılması	283
Tartışma Konusu 17	
Günümüzde Egemenlikten Ne Anlamalıyız?	286

Beşinci Bölüm

MODERN SİYASAL İDEOLOJİLER

I- LIBERALİZM VE SOSYAL DEVLET ANLAYIŞI	289
A- Liberalizmde Birey, Toplum ve Devlet İlişkileri	290
Siyasal Liberalizm – Ekonomik Liberalizm	291
Devlet İktidarının Sınırı	292
Liberalizmin Özgürlük Anlayışı	293
Liberalizm ve Demokrasi	294
B- Sosyal Devlette Birey, Toplum ve Devlet İlişkileri	296
Sosyal Devletin Özgürlük ve Eşitlik Anlayışı.....	297
Sosyal Devlet Anlayışı ve Demokrasi	298
II- MARKSİZM	300
A- Marksizmin Felsefi Temeli: Diyalektik Materyalizm.....	300
B- Marksizmin İnsan, Toplum ve Devlet Anlayışı.....	303
Marksizmin Özgürlük Anlayışı.....	303

Marksizmin Eşitlik Anlayışı	307
Marksizm ve Demokrasi	308
C- Marksizmin Öngörülleri	310
D- Marksizmin Uygulaması: SSCB Deneyimi	312
III- FAŞİZM.....	316
A- Faşizmin İtalya'da Doğuşu	317
B- Faşizmde Birey, Toplum ve Devlet İlişkileri	318
Korporasyonlar ve Korporatif Ekonomi	319
Faşizmin Özgürlük ve Eşitlik Anlayışı	320
Faşizm ve Demokrasi	321
C- Faşist Hareketin Değerlendirilmesi.....	322
Tartışma Konusu 18	
Yirminci Yüzyılda Diktatörlük ve Faşizm	323
IV- NASYONAL SOSYALİZM.....	324
A- Nasyonal Sosyalizmin Almanya'da Doğuşu.....	325
B- İrk Devletinin Kuruluşu	328
C- Nasyonal Sosyalist İktidarın Özellikleri.....	330
D- Totaliter Diktatörlük	332
Tartışma Konusu 19	
Alman Faşizmi ve Kitle Ruhu	335
Tartışma Konusu 20	
Nasyonal Sosyalizm ve Komünizm: Benzerlikler ve Farklılıklar	336
V- ANARŞİZM.....	337
A- Anarşizm ve Bireyin Önemi	339
B- Anarşizmin Özgürlük ve Eşitlik Anlayışı	340
C- Anarşizm ve Şiddet	342
D- Anarşist Toplumda Kuralların Kaynağı ve Niteliği	344
E- Anarşizm ve Demokrasi	346
Tartışma Konusu 21	
Bir Devlet Düşmanı ile Röportaj.....	349

Altıncı Bölüm DEMOKRASİ TEORİSİ

I-	MODERN ÇAĞ'DA DEMOKRASİNİN YENİDEN DOĞUŞU.....	353
	Mekân ve Zamanda Farklılık.....	354
	Demokratikleşme Dalgaları.....	355
II-	MODERN DEMOKRASİYİ BİÇİMLENDİREN ETKENLER.....	356
	1)Cumhuriyetçi Gelenek.....	356
	2)Kuvvetler Ayrılığı.....	358
	3)Siyasal Temsil.....	359
	4)Liberalizm.....	361
	5)Doğal Haklar Teorisi.....	362
	6)Laiklik.....	363
	Tartışma Konusu 22	
	Laiklik İdeali.....	365
III-	DEMOKRASİ NASIL HAKLILAŞTIRILABİLİR?.....	367
	A- Tarihsel Deneyim.....	367
	B- Demokrasinin Ahlaki Temeli.....	369
	Ahlaki Özerklik.....	369
	Doğal Eşitlik İlkesi.....	372
	Bireysel Kendi Kaderini Tayin Hakkı.....	373
	C- Demokrasinin Rasyonel Temeli.....	377
	Bireysel Çıkarların Belirlenmesi.....	378
	Bireysel Çıkarların Gerçekleştirilmesi.....	380
	Bireysel Çıkar - Kamu Yararı Ayrımı.....	383
	Liberal ve Cumhuriyetçi Yaklaşımlar.....	384
	Demokratik Süreç ve Kamu Yararının Belirlenmesi.....	386
	Kamu Yararı, Uzmanlaşma ve Elit Yönetimi.....	390
IV-	DEMOKRASİ MODELLERİ.....	395
	İktidarın Doğrudan Kullanımından İktidarın Denetlenmesine ..	395
	Modern Çağın İlk Demokrasi Teorileri.....	396
V-	DEMOKRATİK ELİTİZM VE KATILIMCI DEMOKRASİ.....	399
	Halkın Siyasetteki Rolü.....	399
	Siyasal Elitin Rolü.....	401

Yurttaşların Çıkarlarının Korunması	405
Siyasal Katılımın Arttırılması Sorunu	406
Kaybolan Perspektif	407
İşyeri Demokrasisi.....	409
Tartışma Konusu 23	
Mondragon Kooperatifler Grubu.....	410
Demokrasinin Yaygınlaştırılması ve Rejimin İstikrarı	416
Halkoylaması	418
Tartışma Konusu 24	
Modern Devlet ve Doğrudan Demokrasi.....	424
Tartışma Konusu 25	
Demokratik Toplumlar Ne Tür Bir Despotizmden Korkmalıdır?.	426
VI- ÇOĞUNLUK DEMOKRASİSİ VE KONSENSÜS DEMOKRASİSİ.....	427
A- Yeni Bir Toplum ve Yeni Bir Siyaset Anlayışı	428
B- Çoğunluk ve Konsensüs Modellerinin Karşılaştırılması.....	430
C- Demokrasi Modelleri ve Sosyal Yapı.....	437
VII- TÜRKİYE'NİN DEMOKRASİ SERÜVENİ.....	440
A- Osmanlı Devleti Dönemi	440
Tartışma Konusu 26	
Yerel Kongre İktidarları	442
B- Türk Devrimi ve Demokratikleşme	444
C- Tek Parti Rejiminin Niteliği.....	446
D- Çok Partili Dönem	452
E- 1961 Anayasası ve Çoğulcu Demokrasi Anlayışı.....	454
Tartışma Konusu 27	
Milli Egemenlik ve Milli İrade	457
VIII- TÜRKİYE'DE HUKUK DEVLETİ İLKESİNİN GELİŞİMİ.....	459
Tanzimat Dönemi	460
Meşrutiyet Dönemi.....	461
Cumhuriyet Dönemi.....	461
Tartışma Konusu 28	
Anayasa Mahkemesi'nin Hukuk Devleti Anlayışı.....	464
IX- KONSENSÜS DEMOKRASİSİ VE TÜRKİYE	466
Türkiye'nin Sosyal Yapısı.....	467

Kültürel Kimliklerin Siyasallaşması	469
Bir Tespit ve Değerlendirme	471

Yedinci Bölüm İNSAN HAKLARI TEORİSİ

I- TEMEL KAVRAMLAR VE TARİHSEL GELİŞİM.....	474
A- İnsanın Değeri ve İnsan Onuru	474
B- Modern Çağ'da İnsan Hakları Öğretisinin Doğuşu.....	479
Hak Kavramı.....	481
İnsan Hakları Kavramı	482
İnsan Haklarının Benzer Kavramlardan Ayırt Edilmesi	484
II- İNSAN HAKLARININ KAYNAĞI	485
Doğal Hukuk ve Doğal Haklar Teorisi	485
Doğal Haklar Teorisinin Eleştirisi	488
İnsan Doğası ve İnsan Gereksinimleri	489
İnsan Doğası ve İnsanın Olanakları	492
İnsan Hakları Keşif mi, İcat mı?.....	493
Doğal Haklar Teorisinin Sonuçları.....	494
III- HAK KUŞAKLARI VE BÜTÜNSELLİK İLKESİ.....	497
Birinci Kuşak (Klasik) Hakların Doğuşu	498
İkinci Kuşak (Sosyal) Hakların Doğuşu	499
Üçüncü Kuşak Hakların Doğuşu	501
Dördüncü Kuşak Hakların Doğuşu	502
İnsan Haklarının Bütünlüğü İlkesi	503
IV- KÜLTÜREL RÖLATİVİZM VE EVRENSELLİK İLKESİ	504
A- İnsan Haklarının Tarihsel Özgüllüğü ve Evrensellik.....	505
B- Geleneksel Hint Kültürü ve İnsan Hakları	509
Tartışma Konusu 29	
Roop Kanwar: Kurban mı, Tanrıça mı?.....	514
C- İslam Kültürü ve İnsan Hakları	517
1- İnsan Haklarına İslami ve Evrensel Yaklaşımlar	517
2- İslam Hukuku ile İnsan Hakları Öğretisi Arasındaki Uyumsuzluk 521	
1) Kölelik	521

2) Sabit Cezalar (Hadd Cezaları)	522
3) İnanmayanların Durumu.....	524
4) Din ve Vicdan Özgürlüğü ile Dinden Dönme Cezası.....	525
5) Hıristiyan ve Yahudi Azınlıkların Statüsü.....	526
6) Kadınların Statüsü	527
3- Özgürlükçü Yorumun Sınırları	529
D- Evrensellik – Kültürel Rölativizm Gerilimi Üzerine Bir Değerlendirme.....	531
V- BİRİNCİ KUŞAK HAKLARLA İLGİLİ TARTIŞMALAR	534
Birinci Kuşak Hakların Gerçekleştirilmesinde Devletin Pozitif Edimi.....	535
Pozitif Edimin Anayasada Düzenlenmesi.....	538
VI- İKİNCİ KUŞAK HAKLARLA İLGİLİ TARTIŞMALAR.....	539
A- İkinci Kuşak Haklara Yönelik Liberal Eleştiri	539
B- Sosyal Hakların Güçlendirilmesi	545
Küreselleşme ve Sosyal Haklar.....	545
Küresel Fırsat Eşitliği	546
Sosyal Hakların Somutlaştırılması	548
Devletin İktisadi ve Sosyal Ödevlerinin Sınırı	549
Anayasa Mahkemesi ve Sosyal Haklar	550
VII- ÜÇÜNCÜ KUŞAK HAKLARLA İLGİLİ TARTIŞMALAR.....	551
Üçüncü Kuşak Hakların Niteliği	553
Hakkın Unsurları	555
Hakların Öznesiyle İlgili Sorunlar	556
Halkların Kendi Kaderini Tayin Hakkı.....	556
Kültürel Kimliğe Saygı Hakkı.....	558
VIII- DÖRDÜNCÜ KUŞAK HAKLARLA İLGİLİ TARTIŞMALAR	560
A- Biyo-teknoloji ve İnsan Doğası.....	561
B- Bilişim Teknolojisi ve İnsan Onuru	567
C- Yeni Tehditlerin Ortaya Çıkardığı Yeni Hak Talepleri.....	570
Kişisel Bütünlük Hakkı?.....	570
Kişisel Verilerin Korunması Hakkı.....	571
IX- İNSAN HAKLARI VE ULUSLARARASI POLİTİKA.....	573
Westphalia Modeli Dünya Düzeni ve İnsan Hakları.....	573
Yirminci Yüzyılda İnsan Hakları: Küresel Bir İdeoloji.....	574
Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	576

İnsan Hakları, Yayılmacı Dış Politika ve Silahlı Müdahale	577
---	-----

Sekizinci Bölüm SİYASAL ÖZGÜRLÜKLER VE DEMOKRASİ

I- İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ.....	581
A- AİHS ve Türk Hukukunda İfade Özgürlüğü	582
İfade Özgürlüğünün Negatif ve Pozitif Boyutları	584
İfade Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları.....	585
B- İrkçi Düşünce Açıklamaları	586
Uluslararası Hukuk Bakımından	587
Türk Hukuku Bakımından	594
İfade Özgürlüğünün Sınırlanmasında Takdir Yetkisi	595
C- Dini ve Ahlaki Konulara İlişkin İfade Özgürlüğü	597
D- Nefret İfadesi ve TCK 216.....	599
1- Suçun Niteliği.....	599
2- TCK 216 ve İnanç Temelli Kısırtma.....	602
E- Siyasal Eleştiri Özgürlüğü.....	606
1- Siyasal Eleştiri ve TCK 301	607
Tartışma Konusu 30	
Türk Milletini Aşağılama Suçu ve İfade Özgürlüğü.....	613
2- Politikacılara Yönelik Eleştiri ve Politikacıların Eleştiri Özgürlüğü.....	617
3- TCK 305: Temel Millî Yararlara Aykırılık Suçu	621
F- Ayrılcı Görüşler	622
G- Vicdani Ret ve İfade Özgürlüğü	624
II- SİYASAL ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ	626
A- Siyasal Partilerin İşlevi	626
B- AİHS ve Siyasal Parti Özgürlüğü	628
C- AİHM İçtihatları Çerçevesinde Türk Hukukunun Değerlendirilmesi 635	
1- Ülke Bütünlüğün Korunması ve Bölünmezlik İlkesi	635
2- Siyasi Partiler Kanunu'ndaki Şekli Yasaklar	640
3- Devletin Temel İlkelerinin Değiştirilmesi Sorunu.....	641
4- Laiklik İlkesinin Korunması.....	644
D- Mücadeleci Demokrasi / Mücadeleci Devlet	647

1- Mücadeleci Demokrasi Anlayışı	647
2- Avrupa Konseyi'ne Üye Devletlerde Mücadeleci Demokrasi Uygulamaları	649
3- Türkiye'de Siyasal Parti Yasaklarının Genel Görünümü	651
III- TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞÜ ÖZGÜRLÜĞÜ	652
A- Demokrasi ve Toplantı Özgürlüğü	653
B- Bildirim Verilmeden Yapılan Toplantılar	654
C- Ertelenmiş veya Yasaklanmış Toplantılar	657
D- Toplantı Mekanı, Zamanı ve Süresi ile İlgili Yasaklar	659
E- Toplantılara Müdahale Edilmesi	661
Kamu Düzeninin Korunması Amacıyla Müdahale	661
Orantısız Müdahale ve Kötü Muamele Yasağı	663
Müdahalede Biber Gazı Kullanımı	664
F- Toplantı Özgürlüğü Üzerine Bir Tespit ve Değerlendirme.....	665
KAYNAKLAR.....	667